



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

WICEPREZES

KFP.410.1.9.2026

**Pan
Marek Cierpiał-Wolan
Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego
Aleja Niepodległości 208
00-925 Warszawa**

Wystąpienie pokontrolne

**P/26/001 Wykonanie budżetu państwa w 2025 r. w części 58 –
Główny Urząd Statystyczny**

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana

Główny Urząd Statystyczny¹, Aleja Niepodległości 208, 00-925 Warszawa

Kierownik jednostki kontrolowanej

Marek Cierpień-Wolan, Prezes Głównego Urzędu Statystycznego, od 1 stycznia 2025 r.

Okres objęty kontrolą

Rok 2025 oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z planowaniem i wykonaniem ustawy budżetowej na rok 2025. W przypadku konieczności porównania niektórych danych z danymi za lata 2022-2024 okres kontroli obejmował również te lata.

Podstawa prawna podjęcia kontroli

Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli, Departament Finansów i Spraw Publicznych

Kontrolerzy

1. Beata Czarnecka, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KFP/43/2026 z dnia 7 stycznia 2026 r.
2. Małgorzata Remlinger-Wiaderek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KFP/44/2026 z dnia 7 stycznia 2026 r.

(akta kontroli str. 1-4, CD1 plik: 008)

¹ Dalej: GUS.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, ze zm.; dalej: ustawa o NIK.

II. Zakres kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2025 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 58 – Główny Urząd Statystyczny oraz ocena wykonania planu finansowego dysponenta III stopnia funkcjonującego w ramach tej części budżetu państwa.

Ocenie podlegały w szczególności:

- realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz wybrane sprawozdania za IV kwartał 2025 r. w zakresie operacji finansowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań,
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych³, w tym nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek.

Do oceny wykonania budżetu państwa w 2025 r. w części 58 – Główny Urząd Statystyczny wykorzystano również wyniki kontroli wykonania planu finansowego na 2025 r. Centrali GUS (dysponenta III stopnia).

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności.*

III. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2025 r. w części 58 – Główny Urząd Statystyczny.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Objęte szczegółową kontrolą wydatki w części 58 w 2025 r. w kwocie 10 925,9 tys. zł (tj. 1,4%⁵) zostały poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w ustawie o finansach publicznych i aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego lub niegospodarnego wydatkowania środków publicznych. Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie łączne roczne sprawozdania budżetowe za 2025 r. oraz sprawozdania za IV kwartał 2025 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z). Zostały one sporządzone terminowo i prawidłowo na podstawie danych wynikających ze sprawozdań jednostkowych podległych dysponentów oraz Centrali GUS (dysponenta III stopnia). Dysponent części 58 sprawował rzetelny i skuteczny nadzór oraz kontrolę nad wykonaniem budżetu, o których mowa w art. 175 ust. 1 i 2 ufp.

³ Dz. U. z 2025 r. poz. 1483, ze zm. (dalej: ustawa o finansach publicznych lub ufp).

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

⁵ 7,3% wydatków Centrali GUS w 2025 r.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁶ kontrolowanej działalności

1. Wydatki

2.1. Wydatki budżetu państwa

Opis stanu faktycznego

Wydatki budżetu państwa na 2025 r. w części 58 zaplanowano w wysokości 765 887,6 tys. zł, a zrealizowano w kwocie 754 198,6 tys. zł, co stanowiło 98,5% planu po zmianach⁷. Od wydatków poniesionych w 2024 r. (721 643,1 tys. zł) były one wyższe o 4,5%.

Zrealizowane w 2025 r. wydatki Centrali GUS (dysponent III stopnia) wyniosły 150 067,4 tys. zł, co stanowiło 95,7% planu po zmianach (156 805,0 tys. zł)⁸. W porównaniu do wydatków poniesionych w roku 2024 wydatki te zwiększyły się o 4475,6 tys. zł, tj. o 3,1%.

W 2025 r. na podstawie dziewięciu decyzji Ministra Finansów⁹ zwiększono plan finansowy budżetu państwa części 58 środkami z rezerw celowych na łączną kwotę 720,6 tys. zł. Wykonanie w tym zakresie wyniosło 708,1 tys. zł, tj. 98,3% kwoty otrzymanej z rezerw.

W Centrali GUS (dysponent III stopnia) wydatkowano 654,2 tys. zł, tj. 98,3% kwoty otrzymanej z rezerw celowych (665,4 tys. zł).

Szczegółową kontrolą objęto wykorzystanie przez Centralę GUS środków otrzymanych z rezerw na łączną kwotę 52,9 tys. zł, tj. 7,9% kwoty zwiększającej plan finansowy Centrali GUS. Kontrola wykazała, że środki zostały wykorzystane w wysokości 42,5 tys. zł (80,3% środków otrzymanych z rezerwy celowej objętej kontrolą) zgodnie z przepisami ufp i na cel, na jaki rezerwa została przeznaczona, tj. na sfinansowanie dodatków służby cywilnej oraz dodatkowego wynagrodzenia rocznego (wraz z pochodnymi) dla trzech urzędników służby cywilnej mianowanych 1 grudnia 2024 r., zatrudnionych w Centrali GUS. Niewykorzystanie środki w wysokości 10,4 tys. zł zostały zgłoszone do blokady planowanych na 2025 r. wydatków.

(akta kontroli str. 99-103, 132, 144-150, CD1 pliki: 004-007, 018, CD2 plik: 001)

Prezes GUS, na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 2 ufp, w związku z nadmiarem posiadanych środków, podjął dziewięć decyzji o blokowaniu wydatków na łączną kwotę 10 660,7 tys. zł (w tym 8480,9 tys. zł w ramach budżetu państwa, co stanowiło 1,1% planu po zmianach oraz 2179,8 tys. zł w ramach budżetu środków europejskich, co stanowiło 25,7% planu po zmianach), z czego 12,0 tys. zł pochodziło z rezerwy celowej. Głównymi przyczynami niewykorzystania środków były m.in.: oszczędności powstałe w związku z zawarciem umów

⁶ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych przedstawionych w kolejnych punktach niniejszego rozdziału wystąpienia pokontrolnego. Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę częściową jako ocenę pozytywną albo ocenę negatywną. Jeśli nie zostały spełnione warunki do sformułowania oceny pozytywnej bądź negatywnej, Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę w formie opisowej.

⁷ W ustawie budżetowej na 2025 r. z dnia 9 stycznia 2025 r. (Dz. U. poz. 63) wydatki budżetu państwa w części 58 zostały zaplanowane w kwocie 765 167,0 tys. zł. W ciągu roku plan wydatków został zwiększony środkami z rezerw celowych. Dane według sprawozdania Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa za 2025 r.

⁸ Według sprawozdania Rb-28 za 2025 r. (Centrala GUS).

⁹ Dziewięciu decyzji wraz z korektami.

z wykonawcami, których oferty były korzystniejsze cenowo niż pierwotnie szacowano na realizację przez jednostki zadań i zakupów inwestycyjnych oraz zadań remontowych, a także oszczędności w zakresie wydatków bieżących, w szczególności energii elektrycznej i ciepłej.

W wyniku szczegółowej kontroli prawidłowości dokonanych blokad na łączną kwotę 1559,6 tys. zł¹⁰ (14,6% wartości dokonanych blokad) w ramach jednej decyzji Prezesa GUS o blokowaniu wydatków¹¹ ustalono, że została ona podjęta niezwłocznie po otrzymaniu od dysponenta III stopnia informacji o nadmiarze posiadanych środków. Przyczyną blokady było niższe niż pierwotnie zakładano wydatkowanie środków na wynagrodzenia dla pracowników w związku z mniejszym zaangażowaniem pracowników w prace na rzecz projektu *Dane 3.0-wymiana*, w ramach Programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 z powodu przesunięcia terminu realizacji zadań na kolejne lata¹².

(akta kontroli str. 133-150, CD1 plik: 018)

Wydatki budżetu państwa w części 58 w podziale na grupy ekonomiczne przedstawiały się następująco:

Świadczenia na rzecz osób fizycznych wyniosły 2236,0 tys. zł (0,3% wydatków w części), co stanowiło 91,4% planu po zmianach. Wydatki te były niższe od wykonania w 2024 r. o 58,3 tys. zł, tj. 2,5%. Zostały one poniesione m.in. na świadczenia rzeczowe dla pracowników na podstawie przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, ryczałty za pracę zdalną, odprawy z tytułu likwidacji stanowiska i rozwiązania umowy o pracę¹³ oraz diety dla członków Rady Statystyki i Komisji Metodologicznej.

Dyrektor Generalna GUS wyjaśniła, że niepełna realizacja budżetu Centrali GUS na 2025 r. w zakresie świadczeń na rzecz osób fizycznych wynikała z mniejszej niż pierwotnie planowano liczby podróży członków Rady Statystyki, Komisji Metodologicznej oraz Rządowej Rady Ludnościowej oraz mniejszej niż pierwotnie planowano kwoty wypłaconych diet dla członków tych organów w związku z nieobecnościami na posiedzeniach.

Wydatki bieżące jednostek budżetowych wyniosły 742 070,6 tys. zł (98,4% wydatków w części), co stanowiło 98,5% planu po zmianach i były one wyższe od wykonania wydatków w 2024 r. o 43 208,6 tys. zł, tj. o 6,2%.

Wydatki na wynagrodzenia w części 58 w 2025 r. wyniosły 558 159,5 tys. zł¹⁴ (tj. 99,5% planu po zmianach) i były wyższe od wydatków poniesionych w 2024 r. o 35 735,1 tys. zł (o 6,8%). Spowodowane to było przede wszystkim zwaloryzowaniem wynagrodzeń zgodnie z ustalonym

¹⁰ W tym: 317,0 tys. zł w ramach budżetu państwa oraz 1242,6 tys. zł w ramach budżetu środków europejskich. Dobór celowy według osądu kontrolera.

¹¹ Decyzja w sprawie blokowania planowanych na 2025 rok wydatków nr GUS-DB01.3020.30.2025.8 z 16.12.2025 r. na łączną kwotę budżet państwa – 1231,7 tys. zł, budżetu środków europejskich – 1242,6 tys. zł.

¹² W związku z aneksem do porozumienia o dofinansowanie projektu *Dane 3.0-wymiana*, wartość przesunięty został okres realizacji projektu o cztery miesiące. Departament koordynujący realizację przedmiotowego projektu podjął decyzję o włączeniu do prac na rzecz projektu dodatkowych trzech urzędów statystycznych od 2026 roku, a nie jak planowano od IV kwartału 2025 roku.

¹³ Zgodnie z art. 10 ust.1 w związku z art. 8 ustawy z dnia 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. z 2025 r., poz. 570) w związku z prowadzoną restrukturyzacją zatrudnienia.

¹⁴ Według sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach.

w ustawie budżetowej na 2025 r. średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej o 5,0% oraz wzrostem środków w paragrafach z czwartą cyfrą 1, 7, 9, w ramach których finansowane są wynagrodzenia pracowników zaangażowanych w realizację projektów z udziałem środków z Unii Europejskiej. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego w 2025 r. wynosiło 9338,14 zł i w porównaniu z przeciętnym wynagrodzeniem brutto w 2024 r. (8777,29 zł) było wyższe o 560,85 zł, tj. o 6,4%.

Przeciętne zatrudnienie w przeliczeniu na pełnozatrudnionych w 2025 r. w części 58 wyniosło 4981 osób¹⁵ i było o 21 osób wyższe niż w 2024 r. (4960 osób). Przeciętne zatrudnienie w grupie pracowników nieobjętych mnożnikowym systemem wynagradzania wynosiło 1450 osób (o 25 osób mniej niż w 2024 r.), a w grupie osób będących członkami korpusu służby cywilnej wynosiło 3528 osób (o 44 osób więcej niż w 2024 r.). Ponadto przeciętne zatrudnienie w grupie osób zajmujących kierownicze stanowiska wyniosło trzy osoby (o dwie osoby więcej niż w 2024 r.). Wzrost przeciętnego zatrudnienia w części 58 wynikał m.in. z zatrudnienia dodatkowego personelu w obszarach obsługi medialnej, w obszarze komunikacji i promocji, realizacji prac badawczo-rozwojowych i eksperymentalnych, realizacji projektów europejskich, obsługi sekretarskiej nowych Wiceprezesów, przejścia pracowników spoza korpusu służby cywilnej do służby cywilnej w wyniku wygranego naboru.

Nie przekroczono limitów wydatków na wynagrodzenia oraz stanu zatrudnienia.

Wydatki majątkowe w części 58 zrealizowano w kwocie 9892,0 tys. zł (1,3% wydatków w części), co stanowiło 95,0% planu po zmianach (10 417,1 tys. zł). Były one niższe od wykonania wydatków majątkowych w 2024 r. o 10 594,8 tys. zł, tj. 51,7%.

W Centrali GUS zrealizowano wydatki majątkowe w kwocie 8034,9 tys. zł, co stanowiło 96,3% planu po zmianach (8344,0 tys. zł) i były one niższe od wykonania wydatków w 2024 r. o 2578,5 tys. zł, tj. o 24,3%.

(akta kontroli str. 30-35, 60-77, 99-105, 173, CD1 pliki: 004-007, 018, 023-025, 040-047, 048-052, CD2 pliki: 001-002)

Szczegółowa analiza wydatków majątkowych Centrali GUS wykazała, że zmiany wprowadzane w planie finansowym dokonywane były w sposób celowy. W ramach pierwotnie zaplanowanej kwoty wydatków majątkowych (13 217,0 tys. zł) planowano realizację pięciu zadań. W trakcie roku budżetowego zrezygnowano z jednego zadania o wartości 1200,0 tys. zł¹⁶, zmniejszono zakres realizacji dwóch zadań¹⁷ oraz wprowadzono pięć nowych zadań o łącznej wartości 208,2 tys. zł¹⁸.

¹⁵ Według sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach.

¹⁶ W ramach zadania *Przystosowanie budynku GUS do zadań ekspertyzy pożarowej oraz postanowień Komendanta Wojewódzkiego PSP* po konsultacjach z ekspertami zewnętrznymi zmieniono koncepcję jego realizacji, tj. wymiany w pierwszej kolejności samego systemu DSO i SSP i sporządzeniu dopiero na podstawie już wdrożonego nowego systemu inwentaryzacji i dokumentacji projektowej.

¹⁷ *Wykonanie izolacji przeciwwodnej ściany fundamentowej budynku B w GUS w Warszawie* (w ramach tego zadania plan wydatków majątkowych w trakcie roku został zmniejszony o kwotę 484,9 tys. zł) oraz *Przebudowa systemów wod.-kan. w budynku Głównego Urzędu Statystycznego* (w związku z opóźnieniem prac w bloku B, prace w bloku C przesunięto do realizacji na 2026 r. W ramach tego zadania plan wydatków majątkowych w trakcie roku został zmniejszony o kwotę 2936,0 tys. zł). Ponadto w ramach pozostałych zadań zmniejszono planowane pierwotnie wydatki majątkowe o kwotę 460,3 tys. zł m.in. z uwagi na oszczędności przetargowe.

¹⁸ *Zakup i dostawa dwóch sztuk laptopów, Zakup i dostawa tabletów, Zakup pomp zewnętrznych z szafą sterującą wraz z montażem, Zakup sprzętu do organizacji promocji dla GUS, Zakup bramy z montażem.*

Ostatecznie zaplanowano dziewięć zadań, z czego pięć wykonano w pełnym zakresie. W ramach zrealizowanych zadań m.in. zakupiono i wdrożono zintegrowany system informatyczny zarządzania zasobami, przebudowano system wod.-kan. w bloku B budynku GUS oraz zakupiono i zamontowano pompy zewnętrzne z szafą zasilająco-sterowniczą pompowni wód deszczowych.

(akta kontroli str. CD1 pliki: 023-025, 051, 069-074, CD2 pliki: 031-034, 124-128)

Szczegółowym badaniem objęto prawidłowość realizacji wydatków bieżących i majątkowych budżetu państwa Centrali GUS (dysponenta III stopnia) w kwocie 10 925,9 tys. zł (w tym wydatki bieżące w kwocie 3272,1 tys. zł oraz wydatki majątkowe w kwocie 7653,8 tys. zł)¹⁹. Stanowiły one 13,8% pozapłacowych wydatków w części 58 (79 193,9 tys. zł) i 45,9% pozapłacowych wydatków dysponenta III stopnia (23 816,0 tys. zł).

Badanie wydatków wykazało, że dokonano ich w sposób gospodarny, zgodnie z przepisami, planem finansowym oraz umowami, na zadania służące realizacji celów jednostki.

(akta kontroli str. 107-110, 119, 163-169, CD1 pliki: 023-025, CD2 pliki: 003-008, 032-034, CD3 pliki: 001-060, CD4 pliki: 001-027)

Polityka szkoleniowa GUS prowadzona była w oparciu o zarządzenie nr 28 Dyrektora Generalnego GUS z dnia 27 czerwca 2023 r. *w sprawie form i zasad podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz zasad organizacji służby przygotowawczej w służbie cywilnej w Głównym Urzędzie Statystycznym*. Zarządzenie to dotyczyło podnoszenia kwalifikacji przez członków korpusu służby cywilnej oraz osób będących poza korpusem służby cywilnej. W zarządzeniu uregulowano m.in. zasady organizacji szkoleń, spotkań i narad, służby przygotowawczej w służbie cywilnej, kierowania pracowników na szkolenia w tym m.in. na szkolenia zagraniczne, studia i aplikację legislacyjną oraz na szkolenia, konferencje lub seminaria. Ponadto w GUS obowiązywało zarządzenie nr 47 Dyrektora Generalnego Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 22 grudnia 2016 r. *w sprawie sposobu ustalania i realizacji Indywidualnego Programu Rozwoju Zawodowego w Głównym Urzędzie Statystycznym* zmienione zarządzeniem nr 46 Dyrektora Generalnego Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 6 października 2022 r.

Plan szkoleń na 2025 r. został opracowany z uwzględnieniem celów i priorytetów urzędu, komórek organizacyjnych, rozwoju zawodowego pracowników oraz szkoleń zalecanych do zorganizowania przez Szefową Służby Cywilnej. Plan zawierał informacje na temat działań szkoleniowych planowanych do realizacji na 2025 r. dla wszystkich pracowników jednostek służb statystyki publicznej (dalej: jssp). W planie uwzględniono szkolenia wewnętrzne dla pracowników jssp (133 tematów szkoleń) w ramach Akademii Data Science (ADS), Programu Trenerów Wewnętrznych Statystyki Publicznej (dalej: PTWstat) oraz m.in. w ramach następujących obszarów tematycznych: organizacja, koordynacja i kontrola, pozyskiwanie i przetwarzanie danych, rejestry urzędowe i statystyczne, bazy danych oraz systemy informacyjne, komunikacja, obsługa

¹⁹ Doboru próby dokonano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów księgowych i odpowiadających im dowodów księgowych dotyczących pozapłacowych wydatków kontrolowanej jednostki. Próba wylosowana metodą monetarną (MUS – z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości) obejmowała 35 dowodów księgowych na łączną kwotę 10 467,4 tys. zł. Próba wydatków dobranych celowo (wg osądu kontrolera) obejmowała sześć dowodów księgowych na łączną kwotę 458,5 tys. zł.

informacyjna i edukacyjna, współpraca na forum krajowym, analiza danych, usługi IT, współpraca międzynarodowa oraz zarządzanie zasobami ludzkimi.

Ponadto w planie szkoleń na 2025 r. uwzględniono 172 szkolenia zewnętrzne do realizacji w ramach szkoleń indywidualnych dla pracowników GUS (otwartych, dostępnych na rynku), dziewięć szkoleń zagranicznych w ramach Europejskiego Programu Szkoleń Statystycznych na 2025 r., a także zaplanowano środki na dofinansowanie kształcenia pracowników na studiach wyższych oraz realizację programu dofinansowania kosztów kształcenia i wsparcia dla doktorantów oraz osób przygotowujących rozprawę doktorską w trybie eksternistycznym.

W 2025 r. Centrala GUS wydatkowała na szkolenia i inne formy podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników łącznie 1589,1 tys. zł. Pracownicy uczestniczyli w 283 szkoleniach lub innych formach kształcenia (m.in. lektoraty językowe, studia magisterskie II stopnia, studia podyplomowe), w tym w 33 szkoleniach poza planem szkoleń. Szkolenia dotyczyły głównie obszaru informatyki, prawa, organizacji i zarządzania oraz umiejętności osobistych.

Jak wyjaśniła Dyrektor Generalna GUS *decyzją Kierownictwa GUS, zgodnie z pismem z 12.03.2025 r. otrzymanym z departamentu Współpracy Międzynarodowej, od II kwartału 2025 r. realizowane były jedynie wyjazdy priorytetowe i obligatoryjne. W związku z powyższym zaplanowane płatne szkolenia zagraniczne, ujęte w Planie szkoleń na 2025 rok, nie zostały zrealizowane.*

(akta kontroli str. 5-18, 60-77, 79-82, CD1 pliki: 009-014, 029-032, 069-074)

Szczegółową analizą objęto wydatki ponoszone na szkolenia pracowników Centrali GUS w łącznej kwocie 281,4 tys. zł (17,7% wydatków na szkolenia), w tym również wydatki na szkolenia odbywające się poza planem szkoleń²⁰. Kontrola wykazała, że tematyka szkoleń była związana z zadaniami wykonywanymi przez pracowników. W przypadku studiów magisterskich, podyplomowych oraz gdy wysokość świadczeń na koszty kształcenia na rzecz danego pracownika przekraczała kwotę 3000 zł brutto w roku kalendarzowym z pracownikiem była zawierana umowa określająca wzajemne prawa i obowiązki. W przypadku szkoleń zakupionych bezpośrednio przez GUS wybór wykonawcy szkolenia został dokonany z zachowaniem właściwych procedur udzielenia zamówienia publicznego, a umowy z wykonawcą szkolenia określały sposób zabezpieczenia przez niewłaściwą realizacją szkolenia. Badanie nie wykazało nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 95-98, CD1 plik: 069-074, CD2 pliki: 044-046, 058-123)

W 2025 r. Centrala GUS nie ponosiła wydatków z tytułu kar i odszkodowań.

(akta kontroli str. 5-17, 79-84, CD1 pliki: 023-025, CD2 pliki: 030, 036-043)

W 2025 r. Centrala GUS wypłaciła 15 ekwiwalentów za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w łącznej wysokości 142,6 tys. zł. Szczegółowe badanie wydatków poniesionych na wypłaty przedmiotowych 15 ekwiwalentów nie wykazało nieprawidłowości. Wypłaty ekwiwalentu dokonano terminowo, za urlop, który nie uległ przedawnieniu, nie stwierdzono przypadków wypłaty ekwiwalentu pracownikom pozostającym w zatrudnieniu, w dwóch przypadkach z uwagi na charakter odwołania zwolniono pracowników ze świadczenia pracy w okresie wypowiedzenia.

²⁰ Kontrolą objęto 10 szkoleń zrealizowanych poza planem na kwotę ogółem 107,4 tys. zł. Dobór celowy próby według osądu kontrolera.

Przyczyną wypłaty ekwiwalentu był przede wszystkim brak możliwości wykorzystania urlopu w trakcie wypowiedzenia ze względu na obowiązki służbowe oraz przebywanie na zwolnieniu lekarskim w trakcie wypowiedzenia.

(akta kontroli str. 48-78, CD1 pliki: 018, 069-074, CD2 pliki: 014-019)

Zobowiązania w części 58 budżetu państwa na koniec 2025 r. wyniosły 46 799,6 tys. zł i były wyższe o 6,3% od zobowiązań na koniec 2024 r. (44 037,7 tys. zł). Największy udział stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego. Główną przyczyną wzrostu zobowiązań w stosunku do roku 2024 był wzrost kwoty zobowiązania z tytułu wypłaty dodatkowego wynagrodzenia rocznego oraz składek na ubezpieczenia społeczne.

Na koniec 2025 r. w części 58 wystąpiły zobowiązania wymagalne w wysokości 1110,73 zł dotyczące podatku od towarów i usług za miesiąc grudzień 2025 roku, od wystawionej przez Zakład Wydawnictw Statystycznych (dalej: ZWS) faktury sprzedaży na kwotę brutto 5940,00 zł za wykonaną usługę poligraficzną. Należny podatek został opłacony w dniu 13 lutego 2026 r., z tytułu nieterminowej płatności nie zostały naliczone odsetki za zwłokę z uwagi, na to, że ich wysokość nie przekraczała ustawowego progu określonego w art. 54 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa²¹. Z dniem 1 stycznia 2026 r. ZWS, na mocy zarządzenia nr 11 Prezesa GUS z 26 listopada 2025 r.²² został połączony z Centrum Informatyki Statystycznej. Dyrektor Generalna GUS wyjaśniła, że nieterminowe opłacenie ww. podatku było jednostkowym przypadkiem i wynikało z błędu ludzkiego. Ponadto, wyjaśniła, że w ramach sprawowanego nadzoru dysponent części monitorował działania ZWS w przedmiotowej sprawie.

(akta kontroli str. 60-77, 170-172, CD1 pliki: 004-007, 018, CD2 plik: 031)

Zobowiązania w Centrali GUS na koniec 2025 roku wyniosły 8785,2 tys. zł i były wyższe o 5,5% od zobowiązań na koniec 2024 r. (8330,1 tys. zł). Największy udział stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego (7286,3 tys. zł). Na koniec 2025 r. w Centrali GUS nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

(akta kontroli str. CD1 pliki: 004-007, 018, CD2 pliki: 036-043)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.2. Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu faktycznego

Wydatki budżetu środków europejskich w części 58 zostały zrealizowane w wysokości 6297,9 tys. zł, co stanowiło 74,2% planu po zmianach (8485,0 tys. zł)²³. W porównaniu do 2024 r. (941,2 tys. zł) wydatki budżetu państwa były wyższe o 5356,7 tys. zł, tj. o 569,1%.

²¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 111, ze zm.

²² Zarządzenie nr 11 Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 26 listopada 2025 r. w sprawie połączenia jednostek budżetowych (Dz. Urz. GUS poz. 54).

²³ Na podstawie Rb-28UE za 2025 r.

Dyrektor Generalna GUS wyjaśniła, że wzrost wydatków budżetu środków europejskich w 2025 r. w zakresie Programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (dalej: FERC) wynikał z tego, że (...) *w 2024 roku projekt był w początkowej fazie realizacji i wydatkowanie środków na wynagrodzenia dla pracowników zaangażowanych w prace na rzecz projektu w 2024 roku rozpoczęło się w październiku i objęło wyłącznie ostatni kwartał i 3 jednostki. Natomiast w 2025 roku zwiększono liczbę jednostek realizujących projekt do 15 oraz zintensyfikowano prace wykonywane w sposób ciągły przez cały rok, co przełożyło się na znacznie wyższe wykonanie wydatków.* Natomiast w zakresie Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (dalej: FERS) podała, że (...) *rok 2025 był pierwszym pełnym rokiem kalendarzowym realizacji zadań w ramach projektu EStakada (styczeń-grudzień), podczas gdy w 2024 roku działania były prowadzone w ograniczonym zakresie czasowym (maj-grudzień). W przypadku projektu Wsparcie wdrożenia jedenastej rewizji Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD-11) w roku 2024 wydatki ponoszono wyłącznie w grudniu, natomiast w 2025 roku w okresie styczeń-wrzesień.*

(akta kontroli str. 60-77, CD1 pliki: 004-007, 018, 083, CD2 pliki: 009-013)

Zrealizowane w 2025 r. wydatki Centrali GUS wyniosły 1774,7 tys. zł, co stanowiło 57,7% planu po zmianach (3077,6 tys. zł). Były one o 1500,8 tys. zł, tj. o 547,9%, wyższe niż w 2024 r. (273,9 tys. zł).

Dyrektor Generalna GUS wyjaśniła, że przyczyną niezrealizowania zaplanowanych wydatków w budżecie środków europejskich w części 58 było głównie niższe niż pierwotnie zakładano zaangażowanie pracowników jednostek służb statystyki publicznej w prace na rzecz projektu *Dane 3.0-wymiana*, wartość z powodu przesunięcia terminu realizacji zadań na kolejne lata oraz niepełna obsada kadrowa zatrudniona na rzecz projektu.

(akta kontroli str. 60-77, CD1 pliki: 004, 018)

Wydatki budżetu środków europejskich zostały poniesione w ramach programów:

- FERC na realizację projektu *Dane 3.0-wymiana*, wartość,
- FERS na realizację trzech projektów: *EStakada – synchronizacja ekonomii społecznej na poziomie kraju*, *DOSTĘPNOŚĆ_PL* oraz *Wsparcie wdrożenia jedenastej rewizji Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD-11) w polskim systemie ochrony zdrowia (II etap prac)*.

Szczegółowe badanie wydatków budżetu środków europejskich Centrali GUS, w łącznej kwocie 319,2 tys. zł²⁴, stanowiących 18,0% wydatków dysponenta III stopnia oraz 5,1% wydatków w części 58, wykazało, że wydatków tych dokonano zgodnie z przepisami, planem finansowym, w okresie kwalifikowalności oraz zgodnie z umowami o dofinansowanie.

(akta kontroli str. 107-118, 120-131, CD2 pliki: 035, 047-048, 124-130)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

²⁴ W ramach wydatków bieżących (wydatki płacowe). Dobór celowy wg osądu kontrolera.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2025 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków.

Objęte kontrolą wydatki zostały poniesione w granicach planu finansowego, z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w ustawie o finansach publicznych oraz aktach wykonawczych.

2. Sprawozdawczość

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych łącznych sprawozdań za 2025 r. przez dysponenta części 58 – Główny Urząd Statystyczny i sprawozdań jednostkowych Centrali GUS (dysponenta III stopnia):

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- o zatrudnieniu i wynagrodzeniach (Rb-70),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdania za IV kwartał 2025 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 58 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań.

(akta kontroli str. 38-47, 83-94, CD1 pliki: 004-007, 057-068, 071-072, CD2 pliki: 002, 020-031, 047-057)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych.

Sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo, a kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych objętego kontrolą dysponenta III stopnia były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

V. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków, o których mowa w art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie²⁵ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Warszawa, dnia 15 kwietnia 2026 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Katarzyna Budnikowska

/podpisano elektronicznie/

²⁵ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym na adres do doręczeń elektronicznych NIK, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. z 2026 r. poz. 3). W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie, w miarę możliwości, skanu tych zastrzeżeń na adres mailowy jednostki kontrolnej NIK przeprowadzającej postępowanie kontrolne.